

Ο Θεσμός του Διακόνου στη ζωή της Εκκλησίας

/ [Πεμπτούσια· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](http://www.pemptousia.gr/?p=88462)

[Προηγούμενη δημοσίευση:<http://www.pemptousia.gr/?p=88462>]

Ο βαθμός του διακόνου έχει μειωθεί σε κάτι λίγο περισσότερο από μια απλή προετοιμασία ή πρόσβαση, το πρώτο βήμα για (την ανώτερη και πιο σημαντική) μετάβαση στο βαθμό του πρεσβυτέρου ή του επισκόπου· πραγματικά, ο βαθμός του διακόνου μοιάζει με ένα είδος κατώτερης ιεροσύνης, η υπο-ιεροσύνης, που σπάνια εκλαμβάνεται ως μακρά αποστολή ή μόνιμο λειτούργημα. Για μένα, αυτό είναι καθαρά η ουσία του προβλήματος αφού εμπεριέχει το δισταγμό και την υποψία ενός επισκόπου — και σε μικρότερο βαθμό ίσως και των λαϊκών πιστών — σε σχέση με τη χειροτονία των διακονισσών, που θεωρούνται ότι μπορεί κάποτε να αναζητήσουν και προαγωγή σε ‘υψηλότερα’ ιερατικά στρώματα.

Σε μερικές εκκλησίες μας, ιδιαίτερα στον Σλαβικό χώρο, ο ρόλος των διακόνων έχει περιορισθεί σε ένα καθαρά αισθητικό καθήκον ή σε μια αποκλειστικά

λειτουργική ευθύνη. Ενώ βέβαια δεν είναι ασήμαντες αυτές οι λειτουργίες, δεν εξέφραζαν ποτέ και δεν εκφράζουν πλήρως τη δυναμική και την ουσία του διακονικού βαθμού. Στην πραγματικότητα πολλά καθαρώς λειτουργικά καθήκοντα αφορούσαν τους υπο-διακόνους, που δεν ήταν χειροτονημένοι με την ίδια έννοια αλλά μόνο δεχόντουσαν μια απλή χειροθεσία. Οι διάκονοι ήταν πάντα επιφορτισμένοι με περισσότερα καθήκοντα από τα λειτουργικά· οι διάκονοι λειτουργούσαν ως ένας σημαντικός παράγοντας της χριστιανικής κοινότητας και των διαφόρων και διαφορετικών εκφράσεων της.

Το πρώτο μου επιχείρημα, λοιπόν, είναι ότι κάτι απουσιάζει σοβαρά από την ιεροσύνη εάν οι διάκονοι υποτιμώνται ή δεν περιλαμβάνονται στη συνολική εικόνα. Ένα πιο περιεκτικό και ολοκληρωμένο όραμα της ιεροσύνης θα πρέπει να αναγνωρίζει το ρόλο του επισκόπου ως του συνδετικού ιστού της ενότητας της κοινότητας και ως του εκπροσώπου η διδασκάλου του δόγματος· θα πρέπει παράλληλα να σέβεται το ρόλο του πρεσβυτέρου στη σύναξη της τοπικής κοινότητας γύρω από το πρόσωπο και την παρουσία του Χριστού. Επιπλέον όμως, θα πρέπει να κατανοεί και περικλείει το ρόλο του διακόνου ως υπηρέτη της ολοκλήρωσης και πραγμάτωσης αυτής της ενότητας και της κοινότητας των προσώπων στην τοπική Εκκλησία. Και κατά την ταπεινή μου γνώμη, ο ρόλος αυτός μπορεί να υλοποιηθεί εξίσου από άνδρες και από γυναίκες.

Η μόνη αυθεντική (αλλά και λειτουργική) εικόνα της Εκκλησίας προς την οποία θα πρέπει να προσβλέπουμε — στο μυαλό και τις καρδιές μας όπως και στα λειτουργήματά μας — είναι αυτή ενός δείπνου και όχι μιας συντεχνιακής κλίμακας. Η Εκκλησία δεν είναι μια πυραμίδα, όπου όλη η προσοχή και η εξουσία στρέφεται και κοιτάζει προς την κορυφή. Θα πρέπει να θεωρούμε την Εκκλησία ως τον τόπο του μυστηρίου, όπου ο βασικός και αρχικός στόχος είναι η τέλεση της Θείας Ευχαριστίας, κατά την οποία «ὁ μείζων [ὕμῶν] ἔσται ὑμῶν διάκονος» (Ματθ. 23,11), και όπου «[οὕτως ἔσονται] οἱ ἔσχατοι πρῶτοι καὶ οἱ πρῶτοι ἔσχατοι» (Ματθ 20,16) και «ὃς ἐὰν θέλῃ [ἐν ὑμῖν] μέγας γενέσθαι, ἔσται ὑμῶν διάκονος» (Ματθ. 20,26).

Κατά τον ίδιο τρόπο, εάν η εικόνα της τράπεζας — το μοντέλο δηλαδή της Εκκλησίας ως Ευχαριστίας — είναι η βασική και δομική εικόνα για την Εκκλησία, τότε μπορούμε επίσης να φανταστούμε ευκολότερα και τους διακόνους σαν να παραμένουν και περιμένουν στις εορταστικές τράπεζες, να υπηρετούν τις καθημερινές ανάγκες (τον επιούσιο ἄρτο) της κοινότητας, παρά ως πιόνια στη βάση ενός ισχυρού και πολιτικού οργανισμού· Πάντως σίγουρα όχι ως βοηθούς που περιμένουν κάποια προαγωγή ή προσωπική ολοκλήρωση. Σε αυτήν την προοπτική μπορούμε να αποδεχτούμε την ανεκτίμητη συμβολή των διακόνων, ανδρών και

γυναικών. Εξάλλου υπάρχει σημαντικότερο δώρο για κάποιον από το να διακονεί το Σώμα του Χριστού, είτε εντός είτε εκτός του ιερού θυσιαστήριου; Εγώ προσωπικά δεν γνωρίζω οτιδήποτε καλύτερο ή πιο ανυπέρβλητο.

Είμαστε όλοι αρκετά εξοικειωμένοι με την παραπάνω παρανόηση και κατανόηση της διακονίας καθώς και του διακονικού θεσμού. Επιτρέψτε μου, λοιπόν, να περιγράψω πως μια σωστή θεώρηση και πρακτική αναζωογόνηση θα μπορούσε να υλοποιηθεί για τους διακόνους στην Εκκλησία μας.

Μια πρακτική αναζωογόνηση

Στην Ορθόδοξη Εκκλησία, ο θεσμός του διακόνου ποτέ δεν έπαυσε ούτε και έπεσε σε απόλυτη αχρησία, ακόμη κι αν σήμερα αποτελεί μια απλή σκιά του φωτεινού παρελθόντος του. Παρόλα αυτά, η δυναμική του θεσμού (τόσο για τους άνδρες όσο και για τις γυναίκες) σίγουρα δεν έχει απόλυτα εκπληρωθεί. Το ερώτημα λοιπόν που πρέπει να τεθεί στην Εκκλησία μας είναι τι κάνουμε (ή τι δεν κάνουμε)με τους διακόνους.

Κατά την ταπεινή μου άποψη, ο βαθμός του διακόνου θα μπορούσε να εκφράζει την διάκριση των χαρισμάτων που υπάρχουν μεταξύ των λαϊκών πιστών, τα οποία χαρίσματα θα έπρεπε να ενσωματώνονται με μυστηριακό ή επίσημο τρόπο (δηλ. με χειροτονία) από την Εκκλησία. Κατ' αυτόν τον τρόπο η αξία, η αξιοσύνη, των διαφόρων διακονημάτων μπορεί να παρέχεται και να αναγνωρίζεται σε συγκεκριμένα λαϊκά μέλη, άνδρες και γυναίκες, των οποίων τα ιδιαίτερα προσόντα θα μπορούσαν να ολοκληρώνονται και να εκφράζονται επίσημα μέσα στην κοινότητα. Αυτά τα πρόσωπα θα πρέπει να ορίζονται και αξιώνονται με χειροτονία, τα χαρίσματα τους να αναγνωρίζονται επίσημα από την κοινότητα, καθώς και να συνδέονται άμεσα και στενά με το ιερό θυσιαστήριο και τη λατρεία. Με αυτόν τον τρόπο, οι διάκονοι θα αντιμετωπίζονται ως μέλη που υποστηρίζουν — χωρίς πάλι να υποκαθιστούν — την ειδική ιεροσύνη των πρεσβυτέρων και των επισκόπων.